

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 peti
 a Din 2., do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3., večji inzerati peti
 vrsta Din 4. — Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod
 velja mesečno v Jugoslaviji Din 12., za inozemstvo Din 25 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Knaflcova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. —

NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26.

CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.

Jesenice, Ob kolodvoru 101. —

Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

VAŽNA MINISTRSKA KONFERENCA NA BLEDU

**Politika integralnega jugoslovenstva se bo izvajala dosledno — O
kakih izpremembah ne more biti govora**

Beograd, 22. avgusta. Današnji listi
 javljajo z Bleda: Konferenca ministrov
 na Bledu pod predsedstvom ministrske-
 ga predsednika generala Živkovića. ki
 se je vršila včeraj popoldne v apart-
 manih ministrskega predsednika v »Par-
 hotelu.« je trajala nad dve uri. Po kon-
 ferenci je odšel ministrski predsednik
 general Živković ponovno v avdienco
 na dvor, kjer je Nj. Vel. kralju poročal o
 sklepih konference. Avdienca ministr-
 skega predsednika je trajala do pol 3

zvečer, nakar se je vrnil v »Parkhotel.«
 Po splošnem zatrijevanju poučenih
 krogov je bila konferenca velike važ-
 nosti. Na tej konferenci je bil obnovljen
 sklep, da se v vseh podrobnostih izvede
 politika integralnega jugoslovenstva, ki
 je dobila svojo osnovo v znanem kralje-
 vem manifestu od 6. januarja in kon-
 kretno obliko v juljski deklaraciji vlade
 generala Živkovića. Ker se je ta politi-
 ka izkazala v teku poldruga leta kot
 edino mogoča v cilju ustvarjanja edin-

stvenega jugoslovenskega nacionalnega
 čustvovanja in je bila od celokupnega
 naroda sprejeta z navdušenjem, ne mo-
 re biti govora o kakršnikoli izpremebi,
 dokler se ne zabrišejo popolnoma vsi
 sledovi in za vedno onemogoči povra-
 tek starega nesrečnega stanja. To so
 bili osnove današnjih ministrskih posve-
 tovanj na Bledu. Razen tega se je na
 tej konferenci razpravljalo še o raznih
 aktualnih vprašanjih, o katerih se je v
 javnosti že poročalo.

Heimwehr osnuje lastno stranko

**Volilna pregrupacija avstrijskih strank — Heimwehr bo nastopil z
lastno kandidatno listo — Bojazen krščanskih socialcev**

Dunaj, 22. avgusta. Z naraščajočo ner-
 voznostjo se avstrijske stranke priprav-
 ljajo na volitve. Dočim si vse stranke pri-
 zadevajo, da svoje vrste strnejo in posta-
 vijo enotno fronto, je opažati v vrstah
 Heimwehra vedno večjo razcepjenost.
 Pojavili sta se dve močni struji, od kate-
 rihih se zavzema prva za to, da nastopi
 Heimwehr pri prihodnjih volitvah docela
 samostojno kot nova politična stranka,
 dočim si zmernejši krogi, eksponenti kr-
 ščanskih socialcev, prizadevajo, da bi se
 nadalje zagotavljali krščanskim socialcem
 podporo Heimwehra, ker bi se sicer lah-
 ko pripetilo, da bodo od socialnih demo-
 kratov poraženi. Znano je namreč, da je
 krščansko-socialna stranka dobila pri zad-
 nji volitvah veliko število glasov samo
 pod pritiskom in terorjem Heimwehra.
 Razkol v vrstah Heimwehra je že tako

daleč došel, da se že sestavlja posebna
 heimwehrovska kandidatna lista. Krščan-
 ski socialci si sicer prizadevajo na vse na-
 čine, da bi to preprečili ter ponujajo heim-
 wehrovcem najrazličnejše koncesije, goto-
 vo število mandatov, upliv na vodstvo dr-
 žavne politike in drugo. Toda zagriti
 Heimwehrovci vse to odklanjajo, naglašajo-
 jo, da nečejo več sodelovati z nobeno ob-
 stoječih meščanskih strank. Tudi opozori-
 la, da se bo s tem razcepom samo oja-
 čala fronta marksistov, nič več ne zale-
 žejo, ker očitaajo heimwehrovci meščan-
 skim strankam, da se, če jim kaže, vežejo
 tudi s socialnimi demokrati. Posledica
 samostojnega nastopa Heimwehra je tudi
 poslabšanje krščanskosocialne volilne re-
 forme. Heimwehrovci se upirajo predlagani
 reformi, ki bi škodovala malim stran-
 kam.

Pred zasedanjem Društva narodov

**Priprave za plenarno skupščino — Reorganizacija generalnega tajni-
štva DN — Obnovitev francosko - italijanskih pogajanj**

Zeneva, 22. avgusta. Zaradi velikega
 pomena letošnje plenarne skupščine Dru-
 štva narodov je že sedaj gotovo, da se je
 bodo udeležili najodličnejši evropski dr-
 žavniki. Na plenarno skupščino bo najbr-
 že prišel tudi angleški ministrski predse-
 dnik Macdonald, če ne bo v zadnjem hipu
 zadržan.

Dosedaj so prijavi svojo udeležbo že
 sledeči zunanji ministri: dr. Voja Marini-
 ković, Mironescu, Zaleski, Henderson,
 Curtius, Grandi in Briand, ki bo načeljal
 francoski delegaciji, v kateri bodo kot
 glavni člani Laval, Flandin, Pernot, Poncet
 in Serot.

Dnevni red bo zelo obširen ter bodo
 razpravljali poleg vprašanja osnovanja
 evropske unije, tudi o reorganizaciji ge-
 neralnega tajništva Društva narodov, ki ga

zlasti zahtevajo Italijani in o predlogu ita-
 lijske vlade glede pospešitve razprav o
 splošni razorožitvi. Še važnejša pa bodo
 neoficijska pogajanja med zastopniki po-
 sameznih držav, na katerih bodo predvsem
 obravnavali vprašanje obnovitve franco-
 sko-italijanskih pogajanj, vprašanje re-
 vizije nemško-poljskih mej in pospešitve de-
 la za sporazum med Francijo in Nemčijo,
 ki je po izpraznitvi Porenja došel na
 mrtvo točko.

Zeneva, 22. avgusta. AA. Tajništvo Dru-
 štva narodov namerava odgoditi seje sveta
 Društva narodov na dan 8. septembra. Prvo-
 tno je bilo določeno, naj se svet Društva na-
 rodov sestane 5. septembra.

Zeneva, 22. avgusta. AA. Včeraj se je
 sestel odbor, ki proučuje položaj žena in
 otrok na vzhodu.

Briandovo poročilo Društvu narodov

**Na zasedanju Društva narodov bo predložil Briand obširno poročilo
o odgovorih evropskih držav na svojo panevropsko spomenico**

Pariz, 22. avgusta. AA. Ministrski
 svet je na svoji seji proučil Briandovo
 poročilo, ki povzema v glavnih obrisih
 odgovore posameznih evropskih vlad o
 načrtu evropske federacije. Po mnenju
 poučenih krogov bo Briandovo poro-
 čilo predloženo Društvu narodov v na-
 daljno proučevanje in izjavo od strani
 prizadetih vlad.

Na seji je ministrski svet nadalje
 določil delegacijo za glavno skupščino
 Društva narodov v septembru. Vodja
 francoskega odposlanstva bo zunanji
 minister Briand. Odposlanstvo bo šlo

14 članov in primerno število izveden-
 cev s pomožnim osebjem.

Naposled je ministrski svet razprav-
 ljal o ravnanju državnega proračuna
 in o stavi v severni Franciji.

Briand se bavi z mislijo, da objavi
 modro knjigo z odgovori posameznih
 evropskih vlad na njegov načrt o fede-
 raciji Evrope. Ta knjiga bo izročena
 prizadetim vladam prve dni septembra.

Zeneva, 22. avgusta. Predsednik sveta
 Društva narodov je sklical sejo sveta za
 8. septembra. Prvotno bi se imela seja
 vršiti že 5. septembra.

Pogoji indijskih nacionalistov

London, 22. avgusta. »Chicago Tribune«
 opisuje položaj na indijskem upornem
 ozemlju. Posebni poročevalec pravi da zna-
 ša število v indijskih ječah zaprtih nacio-
 nalistov približno 30.000. Nacionalistični
 listi objavljajo izjavo nacionalističnega
 komiteja v Bombaju, ki vodi protiangliško
 gibanje. Komite se izjavlja pripravljeno
 končati bojkot angleških produktov, ako bi
 45 odstotkov angleškega kapitala v indijs-
 kih tekstilnih podjetjih prešlo v indijske
 roke in ako bi bili dve tretjini upravnega
 osebja domačini. Dalje zahteva komite, da
 se smejo v bodoče sprejeti samo indijski
 delavci ter uporabljati samo indijski ma-
 terijal.

Obletnica odkritja po- vzročitelja malarije

London, 22. avgusta. AA. V sredo so
 znanstveni prijatelji sir Ronald Rossa
 proslavili njegovo odkritje povzročitelja
 malaricne bolezni. Kakor je znano, je sir
 Ross ugotovil tega človeškega škodljivca
 pri podrobnih sekcijah moskitovega telesa. To
 veliko znanstveno dejanje se mu je posre-
 čilo pred 33 leti. Tedaj je bil Ross, po
 mnenju waleskega princa, v stanju, da o-
 nemogoči življenje na tretjini naše zemlje.
 Razni govorniki so poveljali Rossuove za-
 sluge za človeštvo in znanost. Sir William
 Simpson je izjavil, da je Rossuovo odkritje
 rešilo milijonov ljudi življenje, sir Aldo
 Castellani pa je proglasil Rossa za naj-
 večjega, sedaj živečega genija.

Katastrofa angleške jahte

London, 22. avgusta. AA. Kapetan King,
 član parlamenta za južni Paddington se je
 ponesrečil z jahto ob obali Cornwalle. Po-
 kojni King je bil član raznih konservativ-
 nih vlad.

Te dni je bil najej: jahta »Islandica«
 za počitniško križarjenje in z njim je bila na
 krovu jahte tudi njegova hčerka. V temni
 noči in v hudem viharju je jahta zadela ob
 čerl v zalivu Lanivet v bližini Polperra.
 Rešilni čoln se ni mogel približati jahti.
 Opazili so, kako so se člani posadke sku-
 šali rešiti, a vse zaman. Rešilni čoln ni
 mogel prožiti nikake pomoči, ker je bilo
 morje previharano in bi se bila ladja si-
 gurno razbila ob čerh. Po dveh urah brez-
 uspešnih poskusov se je jahta pogreznila
 in vsa posadka je našla smrt v razburka-
 nih valovih.

Štedenje v Franciji

Pariz, 22. avgusta. Člani vlade so se
 v zadnjih dnevih opetovano sestali in po-
 svetovali o redukcijah proračuna, ki ga je
 sklenil ministrski svet na zadnji seji. Mini-
 strski predsednik Tardieu je dal dober
 vzgled s tem, da je kot prvi občutno zni-
 žal proračun ministrskega predsednika in
 notranjega ministrstva. Do 25. avgusta mo-
 rajo tudi ostala ministrstva predložiti svo-
 je reducirane proračune. Kakor se čuje, so
 vsi ministri redukcije že izvedli, razen mi-
 nistra za javna dela, ki se vztraja na tem,
 da se mora proračun njegovega resora zvi-
 šati za nad eno milijardo frankov.

**Ali ste že naučeni na iz-
stravano tedensko revijo
„ŽIVLJENJE IN SVET“?**

6 milijonov mark poneverb

Wiesbaden, 22. avgusta. Tu je bila
 odkrita velika poneverba, ki jo je izvršil
 bivši generalni ravnatelj kemičnih tovarn
 Glodenberg, dr. Neuberger. Poneveril je
 s pomočjo svojega brata Emila v teku
 osmih let nad šest milijonov zlatih mark,
 katere je večinoma zaigral v raznih igral-
 nicah. Za dr. Neubergerjem je bila izdana
 tirailica.

I. židovska olimpijada v Palestini

Jeruzalem, 22. avgusta. Tu je bil osno-
 van odbor za organiziranje velike židovske
 olimpijade, ki se bo vršila leta 1932 v Pa-
 lestini. Na olimpijadi, ki naj pokaže svetu
 moč židovskega naroda bodo nastopile ži-
 dovske telovadne, sportske in vojaške or-
 ganizacije. Vršile pa se bodo tudi razne
 si, šteti, umetniški nastopi židovskih gle-
 dalcih in slavnostna predavanja znanih ži-
 dovskih profesorjev.

Nemška delegacija v Beogradu

Beograd, 22. avgusta. AA. Na potu v
 Bukarešto se je danes ustavila v Beogra-
 du delegacija nemškega ministrstva za
 delo pod vodstvom dr. Griebela. V Beogra-
 du ostane samo danes, da si ogleda naše
 delavske in socialne ustanove, jutri pa bo
 nadaljevala pot v Bukarešto.

Čebelarški kongres v Osijeku

Osijek, 22. avgusta. Jutri bo v Osie-
 ku kongres čebelarjev iz vse države povod-
 no razstave medu in proslave 50-letnice
 osješkega čebelarstva društva. Udeleženci
 kongresa bodo napravili tudi izlet v
 Djakovo, da se poklonijo na grobu škofa
 Strossmayerja.

Originalen samomor

Olomouc, 22. avgusta. Na tukajšnjem
 vojaškem letališču se je včeraj dogodila
 strahovita nesreča. Ob 9. uri popoldne je
 pristalo na letališču nekaj vojaških letal.
 Krilo enega letala je zgrabilo pri pristan-
 ku neko ženo, ki se je najbrž prostovoljno
 postavila proti letalu. Po izjavi druge žens-
 ke gre očitno za samomor. Krilo letala
 je popolnoma zdrobilo glavo ženske, ki je
 bila na mestu mrtva.

Hudi očitki proti rumanskemu škofu

Bukarešta, 22. avgusta. »Cuventul« ostro
 napada rimsko-katoliško škofijo v Temeš-
 varu ter ji očita neplačevanje davkov v vi-
 šini 1.900.000 lejev. Papeški prelat Blaško
 vič, ki je administrator te škofije, izjavlja,
 da so ti očitki neosnovani.

Nadvojvoda Albreht se naseli v Braziliji

Budimpešta, 22. avgusta. Kakor javlja
 list »Az Est«, se govoriče o bližnji po-
 roki nadvojvode Albrehta ne demantirajo
 niti v krogih, ki stoje blizu nadvojvodi.
 Albreht bo najbrž za vedno zapustil Ma-
 džarsko in se izselil v Brazilijo, kjer je že
 pričel pogajanja za nakup velikega pose-
 stva.

Francoska zlata rezerva

Pariz, 22. avgusta. Zlate rezerve fran-
 coske Narodne banke so tekom zadnjega
 meseca porasle za 300 milijonov frankov
 in so dosegle rekordno višino 46.952 mili-
 jonov frankov.

Rojstvo nove angleške princese

London, 22. avgusta. Soprog angleškega
 prestolonaslednika princa Yorkskega je davi
 povila hčerko.

Izgredi stavkajočih v Toulou

Toulon, 22. avgusta. Delavci tukajšnjega
 arzenala so na svojem snočnem zborovanju
 proglasili stavko, 'er so bile odklonjene
 njihove zahteve po zvišanju mezd. Po zbo-
 rovanju so priredili demonstracije po uli-
 cah, oplenili več trgovin in napadli polici-
 jo, ki jih je hotela razkropiti. V spopadih
 je bilo 5 demonstrantov hudo ranjenih.

Delavska stavka v Franciji končana

**Delo v industrijskih krajih severne Francije se je zopet pričelo, le ko-
munistično delavstvo vztraja še v stavki**

Pariz, 22. avgusta. Zaradi intervencije
 ministra za javna dela, ki je prisel več-
 raj popoldne v Lille, se lahko reče, da je
 stavka v severnofrancoskem industrijskem
 revirju končana. Delavske organizacije,
 združene v katoliških delavskih zvezah ali
 v socialistični Confederation Generale du
 Travail, so sklenile, da se zopet prične z
 delom, proti predlogu so bile samo komu-

nistične organizacije. S tem se zmanjša
 število stavkajočih na zgolj 2000. Tekstilna
 industrija je delala že v polnem obratu
 včeraj popoldne, obrat v kovinski industriji
 pa se je pričel davi. Minister za javna
 dela Pierre Laval se je nadalje pogaja z
 vodstvom delavskih organizacij o ureditvi
 raznih vprašanj, ki jih je povzročil novi
 zakon o socialnem zavarovanju.

Rabindranath Tagore na zase- danju Društva narodov

Zeneva, 22. avgusta. Indijski pesnik
 Rabindranath Tagore je prisel na daljše
 bivanje semkaj. Udeležil se bo otvoritvene
 seje zasedanj Društva narodov.

Sprememba v vodstvu nemške vojske

Berlin, 22. avgusta. Odstop šefa vod-
 stva nemške vojske generalnega polkovni-
 ka Heyesa se smatra za nezogiben. Do-
 znava se, da je Heye izzval sovraštvo ge-
 neralitete in vodilnih osebnosti desničar-
 skih strank, ker je bil izrecen republikan-
 nec. Kot njegov naslednik se imenuje ge-
 neral Hammerstein.

Borba proti pariškim vedeže- valcem

Pariz, 22. avgusta. Pariška mestna ob-
 čina je sklenila, da ostro nastopi proti ve-
 deževalcem, ki so postali že prava nesre-
 ča za mesto. Policija ima nalog, naj vse
 vedeževalce, mage in osebe, ki se pečajo
 s črnimi vedami, polovi in jim raztolmači
 zle posledice vražanja. Obenem se jim mo-
 ra najti kako novo zaposlenje in sicer po
 možnosti tako, da jim bo nudilo boljše
 eksistenco. Kot zadnje sredstvo se navaja
 objava slik, sestavkov in pesmi, v katerih
 se smejiyo vražarji in ljudje, ki verujejo v
 njih proroške.

Atentat v Valenciji

Madrid, 22. avgusta. V Valenciji je bil
 izvršen atentat na predsednika patriotske
 unije Del Gado. Napadalec je oddal
 nanj 5 streliv in ga hudo ranil. Stanje
 Del Gada je zelo kritično. Morilec je po-
 begnil. Splošno mislijo, da gre za politi-
 čen atentat. Patriotsko unijo je svoječas-
 no ustanovil kot svojo bodočo politično
 stranko bivši diktator general Primo de
 Rivera.

Sklicanje španske zakonodajne skupščine

Madrid, 22. avgusta. Vlada je sklenila,
 da bo predložila kralju še pred koncem
 septembra dekret o sklicanju zakonodajne
 skupščine. Volitve se bodo izvedle čimprej.
 Delovni minister je novi volilni red že
 predložil ministrskemu svetu v odobritev.
 Iz vladnih krogov se je izvedelo, da je mi-
 nistrski svet pripravil tudi dekret, s ka-
 terim bo obvezna vojaška dolžnost v Špa-
 niji znizana na eno leto.

Žalostna usoda bivšega litvan- skega diktatorja

Kovno, 22. avgusta. Preiskava o aten-
 tatu na šefa politične policije Rusteika, ki
 se bori s smrtjo, je dala povod sumu, da
 je bivši diktator Voldemaras zapleten v
 zaroto. Zaradi tega zahteva službeni organ
 »Lietavos Aidas«, naj se Voldemaras
 smatra za odgovornega za napad, in če ni
 dovolj jasnih dokazov, da se sodnijsko
 kaznuje, naj se proglasi za norega in zapre
 v kako bolnico za umobolne.

Newyorški župan obtožen korupcije

Newyork, 22. avgusta. Član državnega
 sveta v Newyorku Baldwin je zahteval od
 guvernerja Roosevelta, naj uvede pre-
 iskavo o poslovanju newyorškega župana
 Walkerja, češ da je vršil razne zlorabe
 svoje oblasti.

Štiri težke nesreče

Ljubljana, 22. avgusta.
 Davi in včeraj so prepeljali v ljubljansko
 bolnico štiri žrtve težkih nesreč. Zelo težka
 nesreča s hudimi posledicami se je pripeti-
 la davi blizu Zaloga. Tam je na cesti 20-
 letni delavec France Šušteršič zaposlen pri
 gradbenem oddelku banske uprave širil ce-
 sto in izpodkopal večjo skalo. Nenadoma
 se je utrgala večja plast zemlje, ki ga je
 zasula, povrhu se je pa še utrgala težka
 masivna skala in padla nanj. Zmečkal mu
 je desno nogo pod kolonom, zadobil je pa
 tudi težke poškodbe na glavi. Z rešilnim
 avtom so ga prepeljali v bolnico. Njegove
 poškodbe so sicer težke, vendar pa ne smr-
 tne nevarne.

Še težja nesreča se je pripetila včeraj
 popoldne med Lescami in Bledom. Tam je
 našel dr. Slivnik iz Radovljice na cesti ne-
 zavestnega nekega kolesarja. Ranjenca je
 takoj prepeljal na Bled k dr. de Glieri, ki
 je ranjencu nudil potrebno pomoč. Kolesar
 je bil nezavesten. Zdravnik je ugotovil, da
 ima pretresene možgane in je odredil, da
 ga prepeljejo v ljubljansko bolnico. Kakor
 so ugotovili, gre za 27 letnega posestniko-
 vega sina Janeza Kozla z Bleda. Dosedaj
 ni znano, če se je mladenič ponesrečil sam,
 ali če je postal žrtev brezvestnega avto-
 mobilista. Orožniki na Bledu so uvedli pre-
 iskavo. Kakor nam poročajo iz bolnice, je
 Kozel še vedno nezavesten in je njegovo
 stanje zelo kritično.

Tretja žrtev nesreče je postal 47 letni
 posestnik Anton Rebolj iz Ponove vasi, na
 katerega se je včeraj popoldne vrnil voz
 sena. Posestnik je zadobil težke poškodbe,
 zlomilo mu je desno nogo pod kolonom in
 levo roko v rami.

Četrti ponesrečenec je pa bil 4 letni dni-
 narjev sinček Josip Rebolj iz Iske vasi, ka-
 terega je konj na paši brcnil v obraz in
 mu razbil vso celjuto.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Amsterdam 22.705 — Berlin
 13.465. — Bruselj 7.8768. — Budimpešta
 9.885. — Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9). —
 Dunaj 795.22. — 798.22 (796.72) — London
 274.54. — Newyork 56.25. — Pariz 221.70.
 — Praga 166.89 — 167.69 (167.29) — Trst
 294.05 — 296.05 (295.05).

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih. Beograd 9.12875 — Pariz 20.2275
 — Bruselj 71.875. — Milan 26.94. — Mad-
 rid 54.75. — Amsterdam 207.15. — Berlin
 122.84. — Dunaj 72.70. — Sofija 3.73. —
 Praga 15.265. — Varšava 57.70. — Budim-
 pešta 90.20. — Bukarešta 3.065

Napredovanje Ljubljane po prevratu

Kratek pregled vsega, kar se je v našem mestu napravilo v zadnjih 12 letih

Ljubljana, 22. avgusta. Iz mrtvila dolgoletne vojne dobe in iz razmer, ki so se razvile po vseh večjih narodnih centrih po vojni ter vrhu tega še iz sodobnosti, ki stremi z nervingno nestrpnostjo po čim nageljšem razvoju v vseh gradah komunalne gospodarske in kulturne politike, se je narodilo toliko aktualnih, nujne rešitve zahtevajočih vprašanj, da je mogoče le površno omenjati vsaj najglavnejše.

Ljubljana, ležeča na gospodarsko in prometno že od rimske dobe znameniti točki, se je z ustanovitvijo Napoleonove Ilirije — katere 120 letnico smo proslavili lani s postavitvijo ilirskega spomenika, — dvignila na stopnjo prestolice in ostala politično, gospodarsko in kulturno središče slovenskega naroda doslej. Kot tretje prestolno mesto svobodne Jugoslavije mora danes še prav posebno stremeti, da se vzdrži na višini modernega mesta.

Bodoča velika Ljubljana

Antropogeografska meja Ljubljane se že dolgo ne končuje na njeni politični meji, marveč sega že dolga desetletja preko njenih predmetov in do raznih velikih vasi, oddaljenih tudi po več kilometrov od ljubljanskega centra. V aglomeracijo Ljubljane spadajo danes že Zg. Šiška, Koseze, St. Vid, Ježica, Čermuče, Tomačevo, Sv. Jakob, Zalog, Vevče, Štepanja vas, Rudnik in občina Vič. Ta aglomeracija ljubljanskega mesta je leta 1921 okoli 76.000 prebivalcev in jih šteje danes okoli 90.000 ter nam že danes kaže v obrisih ozemlje bodoče Velike Ljubljane, ki nastaja polagoma, a sigurno.

Regulacijski načrti

Zaradi tega razmerja je postala nujna potreba, da se poleg centralnega regulacijskega načrta za Ljubljano ustvari čimprej tudi regulacijski načrt za njeno bližnjo in oddaljeno okolico. Ljubljanski občinski svet je torej v preteklem letu za severni del bodočega mesta sprejel definitivni regulacijski načrt vseučil prof. arh. Josipa Plečnika. Ta severozahodni ali svetokriški bodoči del mesta bo služil naselitvi 35—40.000 prebivalcev. S sprejetjem tega regulacijskega načrta pa ni še rešen ves kompleks vprašanj, kajti izredno živahna gradbena delavnost baš na priferijah mesta zahteva tudi harmoničnih regulacijskih načrtov za okoliške občine, ki bodo prej ali slej tvorile z Ljubljano organsko celoto. Zato je po županovem naročilu napravil prof. arh. Plečnik tudi osnutek regulacije za vse zapadno ozemlje mesta Ljubljane ter obmejnih dveh občin Zg. Šiške in Viča. V študiju pa je tudi še izdelava regulacijskega načrta za vzhodni del mesta in za obmejni občini Moste in Štepanja vas.

Nove stavbe

Nove stavbe, zgrajene prvih 12 let po svetovni vojni, so razširile Ljubljano daleč na vse strani periferije. V centru mesta pa sta bili predvsem Aleksandrova in Miklošičeva cesta središče stavbnega gibanja. Leta 1921 so se zgradili poslopje za tehnično fakulteto in se lani razširilo z novim prizidkom. Leta 1922 si je postavil Pokojninski zavod svojo prvo palačo na Aleksandrovi cesti; obenem je pričela graditi železniška uprava svoje veliko poslopje v Kolodvorski ulici, »Ljubljanski dvor«. Nato je sledil Okrožni urad za zavarovanje delavcev, čigar ogromna stavba na Miklošičevi cesti obsega poleg poslovnih prostorov za lastno svrhu tudi javno kopališče, večjo dvorano, nekaj trgovskih lokalov in več modernih stanovanj. Irgovska in Obrtna Zbornica si je modernizirala svoje prostore v Knafličevi ulici s prekrasnimi adaptacijami svoje palače po načrtih prof. arh. Plečnika. Na Bleiweisovi cesti pa je postavila veliko stanovanjsko hišo za svoje uradništvu. Pred lanskim je dogradil Pokojninski zavod svojo drugo palačo na Miklošičevi cesti s trgovskimi lokali in stanovanji.

Prošlo leto je bilo otvoreno poslopje Dejavne zbornice na Miklošičevi cesti po načrtih ing. arh. Šubica. Impozantna palača vsebuje poleg poslovnih prostorov tudi veliko javno knjižnico in elegantno dvorano za gledališke predstave in predavanja; v prizemlju je urejena velika, moderno opremljena javna kuhinja za delavstvo in uradništvu. Lansko gradbeno sezono je zaključila dogotovitev moderne palače Čekovnega urada na Aleksandrovi cesti. Letos bosta dovršeni palači »Trgovski dom« z dependanso in gremialno šolo ob Gregorčičevi ulici in Vzájemna zavarovalnica na Miklošičevi cesti, prva po načrtih ing. arh. Šubica, druga pa zopet prof. arh. Plečnika. Še letos se začne z gradbo nove moderne Carinarne ob Vilharjevi cesti, obstoječe iz upravnega poslopja, velikih skladišč, prostorov za mestni dohodarstveni urad, za finančno kontrolo in iz petih stanovanjskih objektov. Takisto se še letos začne graditi »Gostilničarski dom« na Privozu, v katerem bo tudi strokovna obrtno — nadaljevalna šola, dalje petnadstropna palača zavarovalnice »Dunav« na Aleksandrovi cesti ter desettadstropna palača Pokojninskega zavoda na Dunajski cesti. S to stavbo bo dosežena doslej največja višina stanovanjskega poslopja v Ljubljani.

Občina za omiljenje stanovanjske krize

V borbi proti splošni stanovanjski mizeriji je seveda prednjačila mestna občina, ki je zgradila sama dosedaj 650 novih manjših in večjih stanovanj ter izdala zanje nad 56 milijonov Din. Ogromna mestna hiša na Abacjevi cesti po načrtu ing. arh. Šubica vsebuje 84 stanovanj, javno kopališče in v pritličju trgovske prostore; skupina stanovanjskih hiš na Poljanski cesti, zgrajenih po načrtih ing. arh. Mušiča, pa 119 stanovanj in prostori za trgovine in razne urade.

Za Bežigradom, v Grbičevi ulici in ob Vodovodni cesti pa je zgradila mestna občina več hiš in vil ter velike skupine manjših stanovanjskih hišic. Vrhutega je mestna občina pospeševala stavbno gibanje z garancijo kreditov raznim gradbenim zadrugam.

720 novih hiš

Prirastek vseh novih hiš v Ljubljani tekom 12 let po ujedinenju znaša okoli 720 in prirastek novih stanovanj okoli 1865.

Komunalne naprave in dela

Poleg izdatnega razširjenja mestne klavnice, povečanja elektrarne in preureditve mestne plinarne je omeniti še zgraditev dveh javnih mestnih kopališč ob Ljubljani in ob Savi v Mednem ter preureditev mestne kopeli v Kozlezi.

Velike vsote je mestna občina žrtvovala tudi za ceste in trge. Samo tekom zadnjih šestih let je morala občina zgraditi 106 komunikacij. Leta 1918 je imelo naše mesto 272 komunikacij s 111.000 km; leta 1929 pa 378 komunikacij s 146.283 km cestišč, ki so delno tlakovana s granitnim drobnim tlakom ali z balzaitoidom ali z asfaltno.

V preteklem desetletju se je tudi mestna kanalizacija bistveno izpopolnila ter se je zgradilo od leta 1918 do 1929 okoli 19.300 m novih kanalov s cementnimi ali kamennimi nastimi ali železobetonskimi cevmi. Pravkar se izvršuje zgradba velikega zbiralnega kanala v severnem delu mesta, ki se mu priključijo deloma tudi kanalizacije Šiške. Predvidena je dolžina 4000 m.

Dalje je še za leto projektirana izvršitev treh mostov, čez Mali graben na Opekarski cesti, čez Gradaščico na Groharjevi cesti in čez Gradaščico pred trnovsko cerkvijo. Vsi mostovi so projektirani tako, da bodo arhitektonsko prilagojeni okolici ter izvršeni v vsej širini ceste. V bližnji bodoči nisti pa se po projektu prof. arh. Plečnika preosnuje tudi frančiškanski most preko Ljubljane in se zgradija za pešce ob njegovi desni in levi strani dva nova mostova ter se končno preuredi tudi železni Hradeckega most preko Ljubljane.

Regulacija in elektrifikacija

Nadejati se je, da se še letos prične z že dolgo nujnim nadaljevanjem regulacijskih del Ljubljane v mestu. Ob obeh straneh struge se dovrše keji iz betona in se napravi več zatvornic, da bo reka zopet uporabna za vodni sport. Proračun za vsa dela ob in v Ljubljani izkazuje stroške 40.000.000 Din, ki jih pokrijejo država, banovina, kmetijski interesente in mestna občina. Z dovršitvijo regulacije Ljubljane pridobi mnogo naše mesto, predvsem v higijskem in estetskem, pa tudi v tujsko — prometnem in narodno gospodarskem oziru.

Osobito pažljivo posveča občinski svet elektrifikaciji Ljubljane in njene okolice. Mestna električna centrala že pred vojno ni več zadoščala razvoju ljubljanskega obrta in industrije. Zato so se takoj po vojni v občinskem svetu obravnavali razni vodni projekti ter različne možnosti, kako bi pridobila Ljubljana več električne energije, bodisi da poveča lastno centralo, bodisi da priključi mestno elektrarno večji zunanji centrali, n. pr. v Fali pri Mariboru.

Ker pogajanja niso dovedla do uspeha, je dolocila mestna občina leta 1925 pod predstvom takratnega gerenta dr. Dinka Puca, da se postavita dva Dieselmotorja in da se uvede v mestu moderni sistem trofaznega toka 380/220 voltov, 50 perijod, da se postavijo transformatorske postaje in položi 10 km krožnega kablovega voda za visoko napetost 6000 voltov. Tudi na periferiji mesta je mestna elektrarna zamenjala istomerno strujo s trofazno ter je uvedla novi sistem struje.

Toda že leta 1928 se je pokazala zopet občutna potreba za novo zvišanje električne energije, zlasti v svrhe razvijajoče se industrije. Občinski svet je torej na predlog župana dr. Puca sklenil, da se lastna električna centrala takoj poveča ter da se nabavi moderna parna turbina 4100 Ks in turbogenerator s pripadajoči kotli. Pri Skodovih vodnih v Plzni se je torej naročila parna turbina za visoki tlak 22 atmosfer in 375° pregrelja ter generator in pomožni motorji pri tvrdki Siemens. Treba pa je bilo montirati tudi nov pretvarjalnik toka, ker proizvaja turbogenerator trofazni tok, ki ga je za sredino mesta pretvarjati v istomerni tok. Pri tvrdki Brown — Boveri je bil naročen motor generator in vsa stikalna naprava ter se je zamenjala stikalnica za istomerno stran z novo modernu.

Za proizvodnjo pare sta bila montirana dva nova kotla za 24 atmosfer pritiska in 400° C pregretja; po I. Brnski tovarni pa sta bila postavljena še dva posevnocevnata kotla, vsak 262 m² kurilne ploskve. Za čiščenje trde vode se je uredila vodočistilna naprava z apnom in sodo. Končno se je moral postaviti še hladilnik za kondenzacijsko hladilno vodo.

Povečana mestna elektrarna

Nova izdatno povečana elektrarna je začela obratovati aprila 1930 ter ima Ljubljana danes vsaj začasno dovolj električne energije tudi za veliko industrijo. Vendar stremi ljubljanska občinska uprava za vodnimi praviciami na Savi, Bistrici in Ljubljani, da bo mogla elektrificirati tudi one industrije, ki imajo danes lastne pogonske obrate in da bo mogla čim ceneje oddajati elektriko za vse potrebe mesta glede razsvetljave in pogonov.

Statistika kaže najlepšo sliko razvoja naše ljubljanske elektrike:

proizv. Kwh	konica v kw	priklj. števi
1919 1.479.026	646	1.812
1925 2.190.000	1.054	3.265
1928 3.102.656	1.784	7.457
1929 3.553.523	1.859	9.604

Leta 1923 je bilo pri konsumentih priključenih 48.881 žarnic, 349 motorjev, 557 likal, 68 kuhlal, 112 ventilatorjev in 110 raznih aparatov.

Letos je mestna elektrarna popisala priključne vrednosti ter našla ta-le priključek: 96.069 žarnic, 992 motorjev, 2.395 likal, 238 kuhlal, 258 ventilatorjev in 530 različnih aparatov. (Konec jutri.)

Angleška pesem v Filharmoniji

Oblike in načine izražanja cerkvene muzike 15. in 16. stoletja so si osvojili kmalu tudi komponisti in aranžerji svet-ske, narodne pesmi. Nastala je vokalna komorna muzika, ki je v Italiji, v Nemčiji, v Angliji itd. producirala sila umetne kontr-punktične vokalno-glasbene umetnine, pisane v prvi vrsti za domače, družabno izvajanje. Peli so jih pevci, ki so bili svoj čas glasbeno in glasovno daleko bolj izvežbani, kot pevci poznejšega »Liedertafel«. Madrigal, kakor se je imenovala ta visoko umetniška pesem, se je prepeval nepretrgano do danes samo v Angliji, hvala »Madrigal Society«, ki je na vso moč podpirala gojitev te vrste zborovskega petja.

V novejšem času pa se je zlasti v Nemčiji, pa tudi pri nas (Zagreb, Beograd) začel oživljati interes za napol pozabljeni umetniški madrigal. Slovenci imamo valičnega madrigalista Jakoba Gallusa, katerega madrigalom pevski zbor Gl. M. vedno posveča veliko ljubezni. Znameniti so angleški madrigalisti n. pr. Thomas Tallis, William Byrd, Thomas Morley, John Dowland itd. Na koncertu angleških pevcev smo slišali nekatere stvari Morleya, Persela ter starinske pesmi v aranžmanu Bennetta, Sullivana itd., v novejšem času zelo priljubljene mornariške pesmi melodično in ritmično krepke zdrave stvari, po večini v prireditvi dirigenta A. Fagge, dalje smo slišali nekaj znamenitih škotskih balad ter dvojce zborov novejšega Ed. Elgarja. Nekako višino najlepših madrigalov angleških komponistov škotskega doba je predlaskem izvajalo na univerzi, če se ne motim, pevsko društvo Stanković v Beogradu. To omenjam zato, ker čitam danes v »Jutru« mnenje g. Woodhousa, da se je povodom prihoda angleških pevcev izvajala angleška pesem prvkrat v naši domovini. Slučajno sestavljeni pevski zbor angleških pevcev pa je sedaj tudi našemu, močno zainteresiranemu občinstvu, sicer ne v kdovekako visoki pevski formi, (kar najbrž tudi ni bil naučen, in kar angleški pevci sami priznavajo) odkril lepoto starodavne in noveje umetne ter narodne pesmi. Da splošno stoji angleški pevski zbor na silno visoki umetniški stopnji, o tem sem se pred nekaj leti prepričal na mednarodnem glasbenem festivalu v Frankfurtu. Pa tudi ti starejši, resni pevci so pokazali pod vodstvom znanega dirigenta g. A. Fagge veliko glasovne kulture, živ smisel za dinamične nijanse in ostro ritmiko. Da so Angleži zdravi, žilavi, trezni narod so pokazale tudi njihove pesmi, v katerih ni solzavosti, sentimentalnosti in melankolizma. Pred točnim začetkom koncerta je angleškim pevcom zapel pev. zbor G. Matic angleško državno himno, nato pa so se bistri nastopi dragih gostov vršili prav do konca pod vihrami aplavzov. Marsikatero pesem so morali ponoviti. Odlikovala sta se prav posebno tudi solista ga. Ida Cooper ter g. Woodhouse. Spremljal ju je odlično na klavirju g. R. Paul.

Bil je to v resnici zelo zanimiv in poučen pevski večer.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

Velika lovska in šumarska razstava

Razstava bo dostojen zaključek jubileja našega velesajma — Kaj bomo videli na jesenski prireditvi

Ljubljana, 22. avgusta.

Se dober teden nas loči od jesenske razstave ljubljanskega velesajma, lovske in šumarske razstave, ki bo po vsem svojem velikem obsegu, pestrosti zbranega gradiva, ustroju in organizaciji ena naših največjih povojnih prireditev, nedvomno pa najlepša jesenska razstava našega velesajma in najdostojnejši zaključek jubilejne proslave.

Na sejmische prihajajo dan za dnem velike pošiljave iz vseh krajev države, pa tudi iz inozemstva, ki se zelo zanimajo za to originalno prireditvi, prvo te vrste v Ljubljani. Dela na velesajmu so v polnem razmahu, v vseh paviljonih so zaposleni delavci, aranžerji, lovski in šumarski strokovnjaki, ki urejajo, razstavljajo in sortirajo razstavno blago. Blaga je toliko, da bodo prenapolnjeni vsi paviljoni, pa tudi polkriti in nekriti prostori.

Uprava ljubljanskega velesajma je že razdelila prostore med razstavljalce ter odredila šumarstvu in lovstvu ter vsem drugim panogam paviljone odnosno koje. V paviljonu E bo lesna obrt, v I lesna industrija, v F stroji za obdelovanje lesa, v G lovska razstava dravske banovine, v O razstava izven dravske banovine. V paviljonu H bo kožna industrija, razstava kož itd.

Lesna industrija obsega polfabrikate in fabrikate iz trdega lesa, furnirje, parkete, izdelke iz slavonskega hrasta, hrastove in bukovne prage, impregnirane bukovne prage itd. V drugem oddelku bo lesna industrija mehkega lesa, fabrikati in polfabrikati. Med fabrikate spadajo zaboji, upogojno pohištvo, ladijski les, sodi, palice itd. V posebnem oddelku bo nazorno predložena kemična predelava lesa: izdelovanje tanina, pridobivanje celuloze, zlasti pa bo zanimiv pregled pridobivanja umetne svile.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

—č.

iz lesa. Da delajo umetno svilo iz lesa, to ve le malokdo. Na velesajmu bo razstavila tovarna za izdelovanje umetne svile »Glanzstoffabrik St. Pölten« stroje za izdelovanje umetne svile, nazorno bo predložila način pridobivanja. Tvarnica Vevče bo razkazala način pridobivanja odnosno izdelovanja celuloze.

Bogato bo zastopana lesna obrt. Ribničani bodo imeli za svojo suho robo 80 kvadratnih metrov na razpolago, na sejmu bodo razkazovali, kako se suha roba izdeluje, podrobnosti razvoja lesne obrti in sploh vse faze. Zastopani bodo kolariji, stavbni mizarji, razstavljeni bodo bičevniki, razkazan način njihovega izdelovanja, sportni predmeti itd.

Paviljon K je rezerviran za misijonsko etnografsko razstavo. Tam bomo spoznali razne šege in običaje tujih, primitivnih narodov, kulturni vpliv s strani misijonarjev itd. Poseben oddelek bo tvorila zbirka za misijonske dežele.

Kot rečeno so vsi prostori zasedeni. V polkritih prostorih bodo razstavljeni večina izdelki in zastopane iste panoge kot v paviljonu, na prostem bo pa razstava raznih strojev, zlasti poljedelskih. Na dan otvoritve t. j. 31. avgusta, bo razstavo izpopolnila pasja razstava v polkritih prostorih paviljona G, za časa razstave pa bo tam nameščen Zoo z vsemi svojimi živalmi in zvermi, zlasti pa z lovno divjadjo. V istem paviljonu bo nedvomno vzbudila pozornost tudi koja s srebrnimi lisicami.

Tudi iz inozemstva bo udeležba velika. Sicer je pa že domačega razstavnega blaga toliko, da ne vedo, kam z njim. Lovska razstava bo po vseh znakih sodeč nekaj izrednega. Obeta se nam torej zopet prireditvi, ki bo v ponos ne le naši banovini temveč vsej državi.

Mir in tišina v Vegovi ulici

Produkcije akrobata Strohschneiderja se v splošno zadovoljstvo gledalcev nadaljujejo

Ljubljana, 22. avgusta.

Dejal bi, da so nas Angleži obiskali ob zelo neprimernem času; kdo bi pa zdaj poslušal koncerte ter plačeval visoko vstopnino, ko je drugod toliko zabave, da je nič ne otehta. Kdo pa sploh ve, da so bili Angleži v Ljubljani? O akrobatu pa govore po vsem mestu in še zunaj njega. Otroci plečejo po vseh pripravnih ograjah, vsi hočejo postati akrobati ter vzdihujejo, zakaj ni v šolah prekristnega in krasnega predmeta — korografije, poleg tega pa vpijejo na vsa usta: »Molim, da bude mir i tišina!« — »Poštovana publiko! Sada dolaze naši kasiri!« — Vrlo opasna produkcija! Gospodin profesor nastupače kao kuvar i pianika! Treba, da ga platite pre-ma tome!« itd. Vidite, akrobat nam je zlezal v kri in obisti, saj ne more biti drugače, da ne zamudimo nobene predstave. Če bi že drugega ne bilo, človek pride zaradi drugih, saj nič ne stane.

Publika je zelo zanimiva, originalnosti je toliko, da se človek kar ne more načuditi. Saj ne pridemo vsi le zaradi profesorjevih umetnosti. Toliko je mamice, ki trdijo, da profesorja vleče na žico elektrika. Kdo bi pa šel po »strik« kar tako, ko je le za prst debel! No, mamice pridejo občudovat le elektriko. So pa še drugi tipi, n. pr. tisti, ki se vselej najbolj valjanja in rokoborba na travi pred Matico, dalje tisti, ki jim srca tako strahovito utripljejo, da jih pomirijo šele v gneči, ko zadoni pove-lje: »Molim, da bude mir i tišina!« Tudi takih deklet ne manjka, ki bi morala biti drugače že od dveh v posteljah — a zdaj uživajo svobodo na račun nedolžnih atrakcij. Mnogo je »slavnega občinstva« in je večina veseljakov vmes. Izjeme so pa hu-de. Neka mamica se je strašno jezila nad »mulci«, ki niso mogli kljub številnim protestom mirovati, premetavali so se kot divji »merjasi, pri tem pa tako cvili kot domači pujski, okoli njih je frčala trava tako kot v najhujši pasji bitki dlaka. Mamica jih je karala: »Mrhe grde, ali res ne morete mirovati in držati jezika za zobmi? Če bi meni kdo rekel, naj bom tiho, bi se vse življenje več ne oglašila, ti smrkovci pa se še ne zmenijo ne!« — Odgovoril ji je »mulac!« No, pa bodi tiho, mamica konverziranja! Nato je ženica res utihnila, upam pa da ne za večno. Tudi jaz sem bil med hudimi, ko mi je priletel neki fantič pred noge, sem ga v svetem ogorčenju pošteno brcnil. »Hvala« je dejal in se zleknil po tleh.

Se nekaj sem si dobro zapomnil. Neki pobiralec prostovoljne vstopnine ni videl, da se je neka dama stegovala z dinarjem proti njegovi satulji. Dama, ki je pravčasno opazila pobiralecovo raztresenost, je roko z dinarčkom urno umaknila in si globoko oddahnila.

Če nočem zamolčati »cirkuske« godbe, tedaj moram povedati, da sem ves večer slišal le eno in isto koračnico, to pa najbrž zaradi tega, ker me bole ušesa.

Profesor je spet »na zahtev opšte publike« rojil ogenj in krasne rakete: ognjemetni aparat, h kateremu spada tudi kro-nopokrivalo, ki se med produkcijo vrtil na profesorjevi glavi bruhačoj ogenj, da se isti suklja v krasnih krogih — je tokrat bruhal poleg belega tudi rdeč ogenj. Nam se je zdelo sila lepo, profesor pa je za to lepoto doprinesel gotovo spet veliko žrtve: moral si je nadeti masko zoper pline in ogenj ter koračiti s svojim čudovitim to-

vorom med prasketom eksplozij po žici visoko nad našo radostjo, mirom in tišino. Ko je bil v Vegovi ulici mir in tišina, — sem videl, da je nekaj parčkov na višku blaženstva.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Petek, 22. avgusta 1930, katoličani: Timotej; pravoslavni 9. avgusta, Matej.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: S križem in mečem. Kino Ideal: Gusarjeva zaročenka. Sokolsko predavanje ob pol 21. pri »Fortuni«. Predava dr. Janže Novak o pomenu sokolske organizacije.

Predavanje o plinski kuhinji ob 20. pri Sv. Jakobu.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg; Ramor, Miklošičeva cesta.

Iz Celja

—c Zanimivo praktično predavanje v meščanski šoli. Sinoci se je vršilo v gospodinski šoli v poslopju tukajšnje meščanske šole v Vodnikov ulici predavanje o kuhanju in pečenju s plinom, združeno s praktičnim predavanjem. Predavanje se ponovi drevo ob 20. uri. Vhod z dvorišča po stopnicah, vodečih k stanovanju šolskega sluga.

—c Za spomenik Srečku Puncerju. Odbor za postavitev spomenika na Koroškem padlega borca — idealista Srečka Puncerja na braslovškem pokopališču je prejel doslej že 2500 Din prispevkov. Vsota bo nedvomno še zelo narasla, ker se zaključuje zbiranje prispevkov šele s 6. septembrom. Prispevki naj se pošiljajo na Celjsko posojilnico d. d. v Celju ali pa v Ljubljano na naslov: Pavel Bremec ali Davorin Ravljen v uredništvu »Jutra«. Spomenik bo izklesal akad. kipar g. Napotnik.

—c Huda obiskovalca. Pred dnevi sta prišla kmalu po obedu k posestniku Maksu Zagarju na Lavo pri Celju brata 38letni Martin L. in 24letni Mihael L. ter zahtevala od 45letne Zagarjeve žene zadoščenje, češ da ju je obrekovala. Zagar jima je pokazal vrata, kar pa je brata tako razburilo, da sta začela groziti tudi njemu. Moral je bežati z ženo in 18letno hčerjo v kuhinjo, kjer so se zaprli. Med tem je Martin L. razbil šipo in skušal vdreti vrata, po katerih je razbijal z železnim vedrom. Drobci razbite šipe so ranili Zagarjevo hčerko na levi roki in desni nogi. Ko sta brata L. videla, da nič ne opravita, sta zagrozila Zagarjevima, da jih bo še vsa stvar veljala najmanj 5000 Din in sta nato izginila v mesto. Policija je Martina L. aretirala, dočim njegovega brata še ni mogla izslediti.

—c Incident na cesti. Predsedničjim se je peljala neka celjska družba s Tatra — avtomobilom, ki ga je šofiral glavni zastopnik tovarne Tatra za Jugoslavijo g. Stiger iz Celja, po cesti iz Laškega proti Celju. Na cesti tik ob Savinji, nekoliko pred Tremerjem, jim je privozil naproti z avtomobilom neki avtomobilist iz Laškega, ki je s prizganimi reflektorji zavozil na levo stran ceste pred Stigerjev avto, ki se je ognil usodnemu karambolu le na ta način, da se urno zavil po strmem bregu k strugi Savinje in sredi brega s pomočjo močnih zavor obstal. Neprevidnega avtomobilista, ki bi kmalu povzročil težko nesrečo, so v Laškem, kamor je naglo pobegnil, ugotovili.

Dnevne vesti

— **Otvoritev telefonskega prometa Beograd in Ljubljana z vso Holandijo.** Z ministrskim odlokom je od 10. t. m. odprt telefonski promet med Beogradom in vso Holandijo, kakor tudi med Ljubljano in Holandijo in sicer preko Ljubljane in Dunaja. Na zahtevo avstrijske p. t. uprave je promet med Beogradom in Holandijo omejen na naslednje ure: od 10.30 do 11., od 12. do 13.30, od 14. do 15. in od 17. do 18. Pristopnina za navadno govorilno enoto Ljubljana - Holandija znaša 105.60 Din.

— **Pospešitev telegrafskega in telefonskega prometa.** Iz gradbenega ministrstva je izšel odlok, ki pravi: Od raznih strani in iz raznih krogov se doznava, da telegrafski in telefonski promet ni dovolj hiter, da je dostavna služba počasna, da postane nimajo zadostne količine znamk, da posamezniki ure niso tako postrežljivi in marljivi kakor je potrebno za hitro odpravljanje in oskrbovanje telefonskih pogovorov. S strogi zakonitimi ukrepi bo storjen konec vsem tem nerodnostim in v vsakem ponovnem primeru pritožbe bo krivice občutno kaznovan in izročen disciplinskemu sodišču.

— **Razpisane učiteljske službe.** Na broderski podčastniški šoli v Šibeniku so razpisane tri učiteljske mesta in sicer za srbohrvaščino, zgodovino in zemljepis, aritmetiko in geometrijo ter fiziko in botaniko v obsegu gradiva za štiri razrede nižje srednje šole. Učnih ur bo največ 22 tedensko. Prosilje je treba poslati do 15. septembra komandi šole.

— **Naši planinci pri otvoritvi nove koče na Velebitu.** Od 15. do 17. t. m. se je vršila na Severnem Velebitu lepa planinska svečanost. Posvečena in otvorjena je bila nova planinska koča na Rožanskih Kukuljih, ki je dobila ime po zaslužnem raziskovalcu Velebita Ljudevitu Rosliu. Obenem se je vršila proslava 30letnice Krajačeve koče na Zavižanu. Iz Prage je prišel na svečanost predsednik Asociacije slovenskih turističnih društev V. Jenček, ki je obenem podpredsednik največjega slovenskega turističnega društva »Kluba češkoslovaških turistov« (70.000 članov). Iz Ljubljane so se udeležili planinske svečanosti na Velebitu odborniki SPD Makso Hrovatin, naš odlični planinski pisatelj dr. J. C. Oblak, ki je priobčil v »Planinskem Vestniku« več zanimivih člankov o Velebitu, in pa znani alpinist Spende.

— **Prodaja jubilejnih znamk, izdanih za 100letnico hrvatskega kraljevstva.** Pošto ravnateljstvo razglasi: V nameri, da bi se občinstvo opozorilo na te znamke in da bi se s tem pospešila razprodaja, je odbor za proslavo 100letnice hrvatskega kraljevstva dal tiskati primerno propagandne plakate, katerih je naročila direkcija za vsako pošto enega. Ko jih direkcija prejme, jih pošlje podružničnim poštam, ki naj jih razobešijo v prostoru za stranke na vidnem mestu. V zmislu ministrskega odloka se naroča vsem poštam, da se lotijo razpečevanja jubilejnih znamk z večjim zanimanjem kakor doslej.

— **Zanimanje češkoslovaške javnosti za 30letnico češke koče.** »Narodni Listy« priobčujejo v večerni izdaji z dne 20. t. m. daljši članek o češki koči pod Grintovcem, katerega zaključujejo z besedami: »Nedvomno je za oba naroda razveseljivo, da so se ti prijateljski stiki ohranili in da so pripomogli k našemu osvoboditvi. Zato nas bo svečanost pri češki koči zopet zbližala in utrdila naše bratske stike.«

— **Lojze na Bledu.** Ker je odbor ljubljanske Aerokluba zvedel, da se Nj. Vel. kralj Aleksander zelo zanima za novo ljubljansko letalo, je sklenil prirediti z letalom propagandni polet na Bled. Snoči ob 18. se je letalo dvignilo na šišenskem aerodromu in poletno naravnost na Bled, kamor je prišlo že po 15 minutah. Letalo je nad Bledom letelo v približni višini 450 m, krožilo je okoli jezera in napravilo okoli kraljevskega gradu krog v pozdrav. Istočasno se je vračal na Bled kralj z ministrskim predsednikom generalom Živkovičem. Kralj in njegovo spremstvo so z zanimanjem opazovali polet domačega letala, pa tudi številni Blejčani so občudovali spretnost in hitrost našega »Lojzeta«. Po 10 minutnem kroženju nad Bledom se je letalo s pilotom Colnarjem in predsednikom Aerokluba Hribarjem vračalo v Ljubljano, a je zašlo med Lescami in Radovljico v silen vihar, ki je letalo močno premetaval. Kakor pripoveduje pilot Colnar, je bil to eden najhujših njegovih poletov. Toda letalo je srečno prestalo svoj prvi zračni krst in nepoškodovano priletelo v Ljubljano.

— **Razstavni prostori na ljubljanskem velesejmu za šumarsko in lovsko razstavo popeljnega zasedenja.** Razstava, ki se odpravi v nedeljo 31. t. m. in bo trajala do 15. septembra, bo zelo pestra. Gozdarstvo je namrečeno v obeh novih zgradbah M in N, lesna industrija v paviljonu J, lesna obrt v paviljonu E, stroji za obdelavo lesa v strojni zgradbi F, lovstvo v zgradbah G in O. Na polodprtih prostorih bo nameščena razstava lovskih psov in ZOO, ostali prostori pa zasedeni z razstavljenimi najrazličnejšimi predmeti. V paviljonu K je misijonska etnološka razstava in v L. higijska razstava. Raznovrstni stroji in orodje na prostem in pa zabavni oddelek bodo izpopolnili pestro sliko. Novodolžni prijav se ne more več sprejeti.

— **Lastnike lovskih psov opozarjamo na razstavo lovskih psov, ki bo 31. t. m. v prostorih ljubljanskega velesejma.** Vsa pojasnila, prijavnice itd. se dobe pri velesejemskem uradu. Prijavi rok poteče jutri 23. t. m. Pozneje prijavljeni psi ne pridejo več v razstavni katalog.

— **Konkurzi in prisilne poravnave.** Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za čas od 11. do 20. t. m. sledečo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo lanskega leta). Otvorjeni konkurzi: v savski banovini (1), drinski (2), zetski 2 (—), dunavski 1 (3), moravski 1 (1), vardarski 1 (3), v Beogradu, Zemunu in Pančevu — (1).

Otvorjene prisilne poravnave izven konkurza: v savski banovini 1, dunavski 1. — Odpravljene konkurzi: v savski banovini 1 (—), primorski 1 (1), zetski 1 (—), dunavski 2 (—), moravski 1 (1). — Odpravljene prisilne poravnave izven konkurza: v primorski banovini 1 (1).

— **Prepoved zahajanja v krčme.** Okrajno sodišče v Celju je prepovedalo tovarniškemu delavcu Josipu Planku iz Sv. Lovrenca pod Prožinom zahajati v krčme za dobo dveh let.

— **Taks sta oproščena ormitološki observatorij v Ljubljani in Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije.**

— **Nalezljive bolezni v dravski banovini.** Od 1. do 7. t. m. je bilo v dravski banovini 40 primerov tifusnih bolezni, 14 grize, 81 škrlatinke, 7 ošpic, 68 davice, 74 dušilnega kašlja, 24 šena, 2 nalezljivega vnetja možganov, 3 krčevite odreenelosti, 5 vnetja priušesne slinovke, 1 vrančnega prisada in 1 odreenelosti tilnika.

Trgovina z železino

STANKO FLORJANČIČ,
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 35

priporoča svojo bogato zalogo razne kuhinjske posode v raznih kvalitetah in prvovrstnih znamk. Aluminijasti lonci in kozice posebno močne in do največjih velikosti vedno na zalogi.

— **Zaključek šahovskega turnirja v Bečkereku.** Te dni se je v Bečkereku vršil šahovski turnir, katerega se je udeležilo mnogo mladih šahistov iz vseh krajev države. Ljubljano je častno zastopal mladi Gabrovšek, ki deli z Nedeljkovičem iz Beograda prvo in drugo nagrado. Oba sta si priborila po 11 in pol točke in zato je bila tudi prva in druga nagrada razdeljena (2000 in 1000 Din.). 3. je bil Schneider z 10.5 točkami, 4. Acimović, 5. in 6. Hegedüs in Heklai, 7. Herbatin itd. Zadnji in sicer 14. je bil Putnik, ki je dosegel poldrugo točko. Naslova prvaka si ni priboril nihče. Zato je komisija odredila, da igra Gabrovšek in Nedeljković toliko časa med seboj, da eden po vrsti zadobi dve partiji.

— **Velik promet v Splitu.** Potniški in tovarni promet v Splitu od leta do leta narašča. To je razvidno tudi iz statistike, ki jo izdaja pristaniška uprava. V prvi polovici tekočega leta se je zasedrilo v splitski luki 4998 parnikov in jadrnic z 1.534.714 tonami. Jugoslovenskih je bilo 507 jadrnic in motornih čolnov, 2973 parnikov redne vozne proge in 413 poljubne proge. Albanških je bilo 42, grških 26, angleških 6, egipčanskih 176 jadrnic in motornih čolnov, 347 voznih parnikov redne in 347 poljubne proge, skupaj 920, francoski 1, kolandski 1, tuški 3 in nemški 1.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo večinoma jasno in toplo vreme, kakršno je bilo v naši državi tudi včeraj. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Splitu 35, v Beogradu 33, v Sarajevu 32, v Splitu 31, v Zagrebu 28, v Ljubljani 27, v Mariboru 25.2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765.2, temperatura je znašala 15.8.

— **Ubil dozdevnega ljubimca svoje matere.** V vasi Donja Riječica pri Sarajevu je bil te dni ubit 40letni Pantelija Nikolić. Ubil ga je 20letni Vaskrsnijski Lukić. Nikolić je prišel k Lukićevim na obisk. Med pogovorom je Nikolić omenil, da bi rad z materjo govoril med štirimi očmi. Lukić je mislil, da ima njegova mati tajno ljubavno razmerje z Nikolićem in to ga je tako razjezilo, da je oplazil sosedo z ročico po glavi tako močno, da mu je počila lobanja. Lukića so orožniki aretirali in izročili sodišču v Tuzli.

— **Strašno neurje v zaderski okoličini.** V Zadru in okoličini je te dni divjala strahovita nevihta, med katero je padala kakor oreh debela toča, ki je povzročila ogromno škodo ter večino vinogradov uničila. Tako strašnega neurja ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Vasi Škabrnje, Zemunik, Smoković, Murovica, Brišev, Poljica, Polešnik in Galovac so najbolj prizadete, zelo je pa trpel tudi Zadar sam. Škoda znaša več stotisoč dinarjev.

Iz Ljubljane

— **Zanimivo predavanje o letalstvu našim vojakom.** Komanda tukajšnjega artiljerijskega polka je zaprosila odbor ljubljanske Aerokluba, da bi priredil polku predavanje o letalstvu ter tudi praktično demonstriral letanje. Aeroklub se je radevolje prošnji odzval in priredil včeraj popoldne na šišenskem aerodromu zanimivo predavanje, kateremu je prisostvoval ves artiljerijski polk z brigadnim generalom Aleksandrom Vukovičem in komandantom polka, polkovnikom Radovanom Jovanovičem na čelu. Tajnik Aerokluba dr. Rapa je predaval vojaštvo o svojstvu letanja in o sestavnih delih letala ter pojasnjeval veliki pomen letalstva za vojsko. Po predavanju, za katero sta se mu general in komandant polka iskreno zahvalila, se je dvignil v zrak z letalom »Lojzeta« pilot Colnar in tako tudi praktično pokazal vojakom, kako se leta. Komandant polka je v svoji zahvali naglašal, da je vojaštvo za teoretični in praktični pouk o letalstvu izredno hvaležno Aeroklubu, zlasti zato, ker v Ljubljani ni vojaške letalske eskadrole in vojniki nimajo prilike izbraževati se.

— **Današnji ribji trg.** Današnji ribji trg je bil bogato založen z ribami vseh vrst, zlasti mnogo so pripeljali morskih rib s Sušaka in s Splita. Prodajali so tunine po 36—40, skombe od 24—26, sardelice po 18, skombrice po 24, lubodnice (kalamarji) po 40, ciplje (cevoli) po 32 in razne druge morske ribe od 16 do 32 Din kg. Na trgu so bile tudi dunavske postrvi iz Apasina, ki so jih prodajali po 34 Din kg. Na trgu je bilo tudi nekaj žab, ki so jih prodajali po 1 Din komad. Kupčija z ribami je bila razmeroma slaba.

— **Iz Dunajske operete.** V ponedeljek in torek dne 25. in 26. t. m. gostuje v naši operi operetna družba z Dunaja s prvovrstnimi predstavljalci. Zunanji, kot beograjski in zagrebški časopisi so polni hvale o vzporeditvah. Nastopijo: Margareta Slezak, lepe zunanosti s krasnimi glasovnimi kvaliteta, dalje slovitega dunajskega operetnega junaka Marischke naslednik tenorist Harry Payer, subreta Olly Springer in tenor - buffo Karl Schulz. Oba večera, to je v ponedeljek »4. poroka« in v torek »Pomladansko dekle«, vodi priznani dirigent komponist dr. E. Neumann. Predstavi se vršita pri običajni ceni ter so vstopnice v predprodaji v operi pri dnevni blaginji.

— **Iz Vodovodno omrežje se širi iz poplavljenosti.** Na Tržaški cesti sega vodovodna naprava do Javornika, v Rožni dolini pa ne do konca naselja. Zdej kopljejo jarek za vodovodne cevi na Cesti II., da se napravi zveza z vodovodom na Tržaški cesti. Na koncu cevi voda zastaja, je slaba, ko se pa to delo dovrši, bo voda krožila in ostala dobra. Obenem se polože vodovodne cevi tudi na Cesti XVII. proti Rožniku.

— **Iz Predavanje o plinski kuhinji** bo danes 22. t. m. zvečer ob 20. v predavalnici šole pri Sv. Jakobu. Gospodinjne se vpludno vabijo. Vhod iz Florjanskih ulice. Vstop prost.

— **Iz Mestna zastavilnica** bo imela redni dražbi za v januarju t. l. zastavljene dra-

Tragedija prestolonaslednika Rudolfa

Prestolonaslednik Rudolf in njegova ljubica Marija Vetser sta šla v smrt prostovoljno

Obdukcija in migljaj

V četrtek 31. januarja zgodaj zjutraj so vpricho Franca Jožefa dvignili pokrov krste. Zdrobljena prestolonaslednikova glava je bila tesno povezana. Po sestanku z mrtvim sinom je ostal cesar dve uri sam. Potem je sprejel Taaffa in prvega adjutanta grofa Paara. Popoldne je bilo Rudolfovo truplo obducirano. Obduciral ga je šef pataloško-anatomičnega zavoda dunajske univerze prof. dr. H. Kundrat ob asistenci profesorja sodne medicine Hofmanna, cesarjevega telesnega zdravnika dr. Widerhofera in dvorne komisije. Oba profesorja sta dobila od dvornega maršala grofa Bombellesa migljaj, da bi bilo iz obzirnosti od dvora želeli, da bi se uradno razglasi vzrok smrti potrdi. Zdravnika sta se posvetovala s svojimi kolegi in sklepano je bilo sporočiti dvornemu maršalu, da ne moreta podpisati lažnega poročila.

Dvor na umiku

O tem je bil obveščen še istega dne pozno zvečer cesar, a drugi dan je prinesla uradna »Wiener Zeitung« naslednje pojasnilo:

»Včerajšnje poročilo o prestolonaslednikovi smrti se je opiralo na to, kar je videla najbližja okolica »pokojnega«. Od tod je izvirala vest, da je napravila konec prestolonaslednikovu življenju kap. Pozneje je bil poslan v Mayerling prof. dr. Widerhofer, ki je ugotovil, da je zljala na glavi pokojnega precej velika rana z zdrobljeno lobanjo, katere posledica je bila takojšnja smrt. Pri postelji v neposredni bližini desne roke je ležal prazen revolver. Lega revolverja je jasno pričala, da je bila usmrtitev izvršena z lastno roko. Ker je bila prestolonaslednikova služnica razdeljena po sosednih hišah in ker je za službo določeni sluga z nekim naročilom zapustil hišo, ni mogel nihče slišati strela. Naloga v Mayerling poslani komisije je bila dejanski položaj protokolično zabeležiti. Ne moremo zamočlati, da so opazili mnogi iz prestolonaslednikove najbližje okolice zadnje tedne na njem številne znake bolesne živčne razdraženosti tako, da je treba domnevati, da se je odigral strašni dogodek v trenutni duševni zmedenosti.«

Zdravniški protokol

Torej samomor prestolonaslednika Rudolfa pod znaki duševne zmedenosti. Tudi tej uradni vesti ni nihče verjel. Mnogi Dunajčani, častniki, diplomati, novinarji, natakariji, gledališki igralci so poznali Rudolfa in nihče ni opazil na njem znakov bolesne živčne razdraženosti ali duševne zmedenosti. V zdravniškem protokolu je bilo rečeno, da je nastopila smrt, ker je imel Rudolf zdrobljeno lobanjo in poškodovan prednji del možganov. Lobanjo mu je zdobil strel, oddan iz neposredne bližine iz revolverja srednjega kalibra. Krogle niso našli, ker je izstopila nad levim ušesom. Zdravniški protokol se je zaključil z izjavo, da ni nobenega dvoma, da se je prestolonaslednik sam ustrelil in da je nastopila smrt takoj. Obenem je bila na podlagi ustroja možganov in možganske dupline potrjena domneva, da se je Rudolf ustrelil v hipni duševni zmedenosti. Ta izjava je bila koncesija, katero sta napravila dvorni svetnik Hofmann in profesor Kundrat dvoru.

Na tihem pokopan

Razburjenje in nervoznost Dunajčanov je bila nepopisna. Ves dan in še pozno v noč je oblegala dvorec velika množica radovednega občinstva, toda resnica ni hotela na dan. V nedeljo 3. februarja ponoči so prenesli Rudolfovo truplo v dvorno cerkev. V ponedeljek so se vrata dvorne cerkve odprla in na katedralu počivajoča krsta je stala do večera odprta. Rudolf je ležal v general-ski paradni uniformi in videl se je od nog do las. Obvezano glavo je pokrivalo zelenje. V torek popoldne so ga položili v grobnico Habsburžanov pri kapu-

gocenosti (zlatino, srebrnino in dragulje) 6. septembra in za efekte (perilo, obleka, stroji, kolesa in drugo) 12. septembra, vsakokrat ob 15. v uradnem prostoru na Poljanski cesti 15. Občinstvo se ponovno opozarja, da dragocenosti (zlatino, srebrnino, dragulje itd.) zaradi repunciranja najmanj tri dni pred dražbo reši odnosno podaljša.

— **Iz Glasbeno društvo »Zarja«** v Ljubljani priredi na Komarjevo nedeljo (24. avgusta) svojo veliko letno prireditev v hotelu »Bellevue«. Igra celotna godba »Zarja« in »Jazz« band. Na sporedu je ples, srečolov z lepimi in mnogimi dobitki, šaljiva pošta in druge zabavne točke. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstop prost. Kdor se hoče veselo in po domače zabavati, naj se udeleži te komarjeve veselice v Bellevueju.

xander Baltazzi sta pa odpeljala truplo baronice Vetser v svojem vozu na pokopališče v Heiligenkreuzu. Ker je divjala nevihta z nalivom, je šla vožnja počasi. Ker je pokrival gorsko cesto led, je moral kočijaž grofa Stockaua konjem pritrčiti nove dereze in tako smo prispeli z vozom po snegu in blatu o polnoči pred pokopališka vrata. Grof Stockau, pl. Baltazzi, baron Gorup in jaz smo dvignili truplo z voza in ga odnesli v mrtvašnico, kjer smo ga položili v že pripravljeno krsto, potem smo pa čez nekaj časa zapustili pokopališče in se vrnili v samostan. Z višjim komisarjem Wyslouzilom in komisarjem baronom Gorupom smo naročili našim detektivom, naj ostanejo kot nočna straža pri mrtvašnici. Zaradi trajno slabega vremena ni bilo mogoče izkopati groba ob določenem času. Komisar baron Gorup je komaj izposloval, da je bil grob izkopen po 9. uri. Ta čas sem odposlal drugo šifrirano brzojavko in pol ure predno je bil grob izkopen, sem prispel z grofom Stockau, Baltazzijem, ki je zahteval cerkveni pogreb, poleg priorja, ki je truplo blagoslovil, neopazeno na pokopališče, kjer so tedaj krsto zaprli. Vihar in dež sta tako ovirala pogreb, da smo morali vsi pomagati. Šele ob 10. dopoldne je bila pogrebna ceremonija končana.

Zadnji Rudolfovi dnevi

Ta akt pove o Rudolfovi tragediji več, kakor vsa mayerlingška literatura. Rudolf je bil v nasprotju s svojim očetom vsaj do gotove meje modernih nazorov in je živel z duhom časa. Imel je dobre vzgojitelje in občeval je z ljudmi, ki dvornim krogom niso bili po godu. Zato je imel mnogo sovražnikov. Oče bi mu bil morda odpustil vse drugo, zatisnil bi bil obe oči nad njegovim burnim življenjem v zapeljivem dunajskem mišju, da ni pretil v tradicijah okosteneli habsburški hiši škandal. Tako je pa postal Franc Jožef najstrožji sodnik. Na rodbinskem dneju 29. januarja 1889 bi se bila morala oče in sin pobotati. Rudolf bi se bil moral poboljšati in si izbiti iz glave lepo baronico. Toda naslednjega dne je bil že mrtev. Pred usodnim razgovorom z očetom je storil Rudolf več korakov, ki niso dali slutiti, da je sklenil umreti. V lovskem gradiču Mayerling je hotel napisati v miru prispevek k zgodovini avstro-ogrske monarhije. V nedeljo 27. januarja je bila soareja pri nemškem poslaniku, katere se je udeležil cesar, prestolonaslednik in princesa Stefania. V ponedeljek popoldne se je odpeljal Rudolf v Mayerling, kjer se pa v torek lova s princem Filipom Koburškim in grofom Hoyosom ni udeležil. Princ Koburg se je odpeljal zvečer na Dunaj, da bi se zjutraj vrnil. Rudolf je večerjal z grofom Hoyosom. Za sredo je bil zopet določen lov in prestolonaslednika bi morali zgodaj zjutraj zbuditi. Ker na klicanje in trkanje ni bilo nobenega odgovora, sta grof Hoyos in princ Koburg s prestolonaslednikovim komornikom vlomila vrata njegove spalnice.

Oba prostovoljno v smrt

Na postelji sta ležali trupli prestolonaslednika in baronice Vetser. Soba je bila polna dima dogorelih sveč. Zato prvi hip vstopivši niso dobro videli groznega prizora. Šele ko so stopili bliže, so opazili na Rudolfovi glavi zijajočo rano in sledove krogle na aoronični glavi. Filip Koburški je takoj odredil, da so spalnico in lovski gradič sploh zaprli, grof Hoyos je pa hitel v Baden, da bi se čimprej odpeljal na Dunaj. Rudolf je zapustil na sekcijnega šefa v zunanem ministrstvu Szögyntja poslovilno pismo, v katerem ga prosi, naj prevzame njegovo oporoko in vso njegovo korespondenco, katero najde v predalčku mizice v njegovem kabinetu. Baronica Vetser je pa napisala poslovilna pisma materi, setri in bratu. Iz teh pisem je jasno razvidno, da sta šla oba prostovoljno v smrt.

Nesrečna mati

Poleg cesarja in cesarice je bila mati mlade baronice v tej drami najbolj obžalovanja vredna, kajti ona ni izgubila samo otroka, ne se je držal zlobni očetek in grdo sumničanje. Njeni spomini, ki so bili objavljeni šele leta 1921., so krik ranjenega materinega srca, ki je moralo preboleti najhujši udarec, kajti mati ni smela poskrbeti niti za človeka dostojni pogreb svoje hčerke. Truplo njene hčerke so prepeleli na pokopališče v kočiji in zagrebali v navadni, na hitro roko zbiti krsti, matere niso pustili na hčerkin grob. Ni torej čuda, da so padli iz njenih ust tako težki očitki proti dvoru. Ni res, kar so skušali že mnogi dokazati, da je bil Rudolf bolan, paraliziran, obsojen na neizogibno smrt. V smrt je šel s svojo ljubico zato, ker ni mogel izpolniti dane besede. Cesar je po prvem obvestilu o prestolonaslednikovi smrti sam privolil, da bi prišel pravi vzrok smrti v javnost, češ, da mora ljudstvo zvedeti resnico. Prestolonaslednikova ljubica, ki je prelomila dano besedo, je bila kratkomočno črtana iz zgodovine.

Augustus Muir:

79

Krog zločinov

Roman

— Zdi se mi, — je nadaljeval George, — da ste gospodje pri policiji čudni možje. Čim višje se povzpnete, tem manj delate kot policisti in tem več kot pravniki. Imeti morate ta ali oni kosček dokazov in vse skupaj, predno gnete s prstom. Kadar naletite na resničnega lopova, bi ga morali vtakniti pod ključ in šele potem zbirati dokaze.

— Hvala za svet, — se je posmešno nasmehoval Eastwood. Kaj pa če iščem dokaze proti komu drugemu? Kaj mislite, da bi vam človek pod ključem pri tem pomagal? Dragi moji, iščem glavnega tika, sedeciga v njem — moža, ki zaposluje starega trgovca s starinami in iz njegovih pomočnikov, katerega ste videli oni dan ponoči s strehe.

George je razmišljal o modrosti teh razgovorov.

— Mislili ste, da je v afero zapletena ženska, — je pripomnil. — Mislite Julijo Farrovo — žensko, v katere stanovanju je bil umorjen Viktor Hallam? Eastwood se je nasmehnil.

— Ta ženska je igrala čudno igro, — je ugotovil, v kakšni zvezi je bila z Molly Langtonovo?

— Slučajno sem omenil njeno ime, vpricho Caspiana in izkazalo se je, da jo pozna. Pred dnevi je bila pri njem. Očividno ni bila prijateljica Molly Langtonove in Caspian je dekleta pred njo branil kakor je vedel in znal. Ta ženska sovraži menda ves svet.

— Sovražji? Kako mislite to? — je vprašal George presenečeno. — Jaz sem pa vedno mislil, da ni na svetu človeka, ki bi mogel sovražiti Molly.

— Upam, da mi pove Caspian nočjo o tem kaj več; povabil me je na večerjo in na kozareček portskega.

— Ali ste ga vprašali, če ve kaj o oni prazni šatulji in o kosčku kuverte, na katerem je bilo napisano ime Molly?

Eastwood je odmahnil z glavo.

— Zamolčal sem to, dokler ne zvem, kaj tiči za tem. Če se ne motim, bom mogel še nočjo marsikaj pojasniti.

Eastwood se je ozrl na preproge pri peči, kjer je ležal Georgov pes.

— Čujte, ali bi mogli potisniti svojega psa za trenutek v sosedno sobo, — je nadaljeval. — Rad bi se nekaj pomenil z možem, ki je na straži na starih. Vaš pes bi utegnil misliti, ga grem na podgane, pa bi hotel z menoj.

Predno je George vrnil, je ugasnil detektiv luč, sezul čevlje in zlezal skozi okno na streho.

— Takoj se vrnem, — je dejal. — Njegova temna postava je izginila v temo, George je pa obsedel v naslanjaču, razmišljajoč o pogovoru z Eastwoodom.

Kmalu se je začelo rahlo trganje na okno. George je skočil k oknu.

Gospod Eastwood vas prosi, da takoj pridete za njim.

George si ni dal dvakrat reči. Brž je sezul čevlje in zlezal za policajem na streho. Na stregi nad trgovino s starinami je našel Eastwooda, sklonjenega nad oknom v stropu.

— Dva naj ostaneta tu, — je zašepetal Eastwood. — Mislil sem, da se

nekaj dogaja. Lahko počakate tu, da prinesem naročilo, če bo treba, — je dejal policaju in se znova zagledal v delavnico globoko pod seboj. — Ali pa še bolje — pojdite k onemu postopaku, ki se izprehaja tam doli po zakotni ulici. Piše se Venner — čokat, krepak dečko. Počakajte trenutek. — Znova se je zagledal v delavnico pod seboj.

George je opazil, da je bil en del velikega dvojnega okna v stregi malo privzdignjen in slišal je nekakšne moške glasove, globoko doli pod seboj. Temna zavesa pod steklom je bila tudi skrbno pritrjena, toda spodaj je bila ozka špranja, skozi katero se je videlo v delavnico. Eastwood se je dotaknil Georgove rame in pokazal doli. George je pokleknil k svojemu prijatelju in pogledal doli.

Delavnica je bila taka, kakršno je George prvič videl. Nekaj starih stolov in najrazličnejših zaprašenih predmetov je ležalo po tleh. Na mizi je stala luč. Vratca velike omare, v kateri je bil miniaturn tiskarski stroj, so bila odprta.

Mladenič zabuhlega obraza in upadlih oči, morfinist na prvi pogled, je živahno diskutiral s starim sključnim ruskim židom, lastnikom trgovine. George je samo enkrat videl starega žida, ko je šel mimo njegove trgovine, in zdaj je z zanimanjem ogledoval njegov do tal segajoči črni kaftan, sivo brado, majhno čepico na valovitih lasih, podaljšanih v pejske, viseče ob straneh zgubane obraza z očali in na umazane roke, ki so srdito gestikulirale pred mladeničem. Govorila sta očividno v tujem jeziku, toda njune besede so bile tako nerazločne, da George ni bil prepričan o tem.

Kar se je stari žid obrnil. Dvignil je pokrovček lepo izrezljane skrinjice in privlekel na dan več lepo zvezanih svečnjev. Srdito je mrmral nekaj sam pri sebi, ko je začel ogledovati svečeni pri luči. George ji je videl, da so bankovci. Dozdevna vrednost denarja v skrinjici je morala biti ogromna. Mladenič je opazoval žida in oči so se mu srdito iskrale.

— Mislim, da mu diši denar, — je zašepetal Eastwood Georgu na uho. — Žid mu ga pa poče dati takoj. Nekaj je v zraku, pa še ne vem, kaj.

Stari žid je nekaj zapovedal in George je videl, kako se je mladenič nerodno obrnil in odšel. Potem je jemal trgovec s starinami nove svečnje iz skrinjice in jih zlagal v kupčke na mizo.

Mladenič se je vrnil, nesoč star usnjen ročni kovčeg, katerega je vrgel na tla, sam je pa sedel s cigareto med bledeimi ustnicami na divan. Žid je začel takoj spravljati svečnje bankovcev v kovčeg, zavijajoč jih skrbno v časopisni papir. Ko je bil kovčeg poln, ga je zaklenil, pobral z mize in pogledal kritično.

Iz omarice v kotu je vzel več etiket hotelov in parobrodskih družb in jih lepil na kovčeg, dokler ni bil podoben lastni potnik, vračajočega se iz daljnih dežel. Slednjič je napisal na kosček kartona ime in naslov in pritržil tudi to na kovčeg. Zadovoljen s svojim delom je stopil k vratom.

— Torej v inozemstvo ste namenjeni a?

Mladenič na divanu je izgovoril to vprašanje tako glasno, da se je slišalo dobro tudi na streho. Na starega žida je učinkovalo vprašanje porazno. Obrnil se je in ostrmel. Skoro celo minuto sta molčala. Ko je trgovec s starinami končno spregovoril, je bil njegov glas zamolkel, skoro neslišen.

To je laž — slišate? To je laž!

Mladenič je znova izpregovoril in sicer grozeče. Žid ga je poslušal in se ves tresel od jeze. Kar je potegnil iz kaftana v bel papir, zavito škatlico.

Spreten slepar pod ključem

V Marijskih Laznih je bil aretiran slepar, ki je živel na račun navčnih vdov in deklet

V ponedeljek je bil aretiran v Marijskih Laznih mednarodni slepar, ki je posloval po Evropi in Ameriki in služil lepe denarce na račun navčnih deklet in vdov, ki so se hotele omožiti, pa so mu nasledile kot posredovalcu, odnosno nadobudnemu ženinu. Pod ključ ga je pomagala spraviti ena njegovih žrtev, vdova po ravnatelju tovarne v Senorah. Seznanila se je z dozdavnim južnoameriškim farmarjem, po rodu Nemcem, ki se ji je predstavil in legitimiral kot Hans Leitner. Večkrat je prihajal k nji in imel je zelo uglašen nastop. Slednjič, sta se dogovorila, da bo poroka v začetku tekočega meseca. Poprej je pa izvalil slepar svoji navčni nevesti 36.000 Kč, češ, da bo kupil v Riccione-Cattolica hišo.

Pripovedoval ji je na dolgo in široko o svojem bogastvu v Južni Ameriki in denar si je izprosil od vdove baje samo v ta namen, da bi imela zakonca hišo kot skupno last, kar bi ju še tesneje vezalo. Tik pred poroko je pa brez sledu izginil. Opeharjena vdova se je obrnila v Riccione-Cattolica s prošnjo, naj ji povedo, kaj je s Hansom Leitnerjem. Odgovorili so ji, da je njen nadobudni ženin mednarodni slepar, ki je nastopal že v Nizki kot trgovec Hans Dürnfeld. Vdova je takoj obvestila policijo v Marijskih Laznih, ki je sleparja na kolodvoru aretirala in konfrontirala z njegovo žrtvijo. Srečanje je bilo zelo burno, kajti vdova je omedlela, ko je slepar svečano izjavil, da je ne pozna. Slednjič je pa segel v žep

in ji vrgel močnjček, v katerem je bilo 8 zlatnikov po 20 dolarjev, češ, naj ga pusti pri miru. Policija ga je odvedla v preiskovalni zapor.

V zaporu je pa mož razbil svoja očala in si s kosčkom stekla prerezal žile na rokah. Poprej je napisal s krvjo na zid: »Bil sem sin božji. Odpustite mi. Obvestite mojega očeta.« Policijski zdravnik je obupanemu sleparju ustavil kri in odredil, da so ga prepeljali v bolnico, kjer so mu kljub veliki izgubi krvi rešili življenje tako, da so ga lahko pozneje prepeljali v jetniško bolnico. Mož je imel pri sebi dva potna lista, v prvem je bil označen kot Sami Kayser, rodom iz New Yorka, v drugem pa kot Hans Leitner. Pri zaslišanju je izpovedal, da je trgovec židovske veroizpovedi in da je zmožen poleg nemščine tudi španščino. Njegova žrtev je pa izpovedala, da ima 18 letnega sina in da ga išče policija v Nemčiji, svici in Dansk. Slepar je imel doma veliko garderobo tako, da se je lahko večkrat preoblekel.

Policija se je najbolj zanimala za njegov arhiv, v katerem je našla mnogo ženskih fotografij in pisem nevest, ki so iskale žene. Slepar je potoval po svetu, mudil se je v večini evropskih držav, lani pa tudi v Južni Ameriki. Policija se zdaj točno ne ve, kako se piše, od kod je in koliko masla ima na glavi. Ni izključeno, da se bo oglasilo še več žrtev, katerim je »južno-ameriški farmar« obljubljal zakon.

Čudna kraljica lepote

Nedavno so priredili na plaži kopališča v Cagliari na Sardiniji lepoto konkurenco. Sardinke lepote so prišle v velikem številu, vse v krasnih kopalnih oblekah, in celo uro so se potepile izprehajala po obali, da si jih mogli člani žirije temeljito ogledati. Potem so se umaknile za kopališki dom, kjer so napeto pričakovale odločitve. Končno so se pojavili strogi sodniki. Lepotice so pa debelo gledale, kajti en gospod je vodil na uzi mlado sardinsko kobilico. Se bolj so pa nestrpno pričakujele lepote strmele, ko je stopil pred nje predsednik žirije in izjavil, da je trenutno v kopališču najlepše žensko bitje kobilica, katero je držal drugi gospod na uzi.

Ogorčenje je bilo nepopisno. Sledili so burni protesti, pa tudi solz ni manjkalo. Lepotice so se čutile globoko užaljene, sodniki so pa pogumno ugovarjali, češ da bi ne bili tako strogo sodili, da niso imele vse lepote na sebi oblek, ki se prav malo razlikujejo od Evinega kostima.

Rjepina bi radi pokopali

Slavni ruski slikar je s svojimi deli že davno nesmrten in ostane tudi po svoji fizični smrti, katero so mu bili te dni pripravili. Vsi nekrologi o Rjepinu so bili pisani na podlagi napačnega berlinskega poročila, posnetega baje iz zanemljivega vira po vestih in iz Helsinfora. Nekateri berlinski listi so celo trdili, da je Rjepin umrl že 13. t. m. K sreči se je pa izkazalo, da vest o Rjepinovi smrti ni točna. Nasprotno, bolezen se mu je obrnila na bolje, čeprav nevarnost še ni minila, kajti pomisliti moramo, da je mož star že 86 let. Castitljivemu patriarhu ruskega slikarstva je treba samo želeli, da bi ostal po stari pranoštiki še dolgo pri življenju.

Sicer pa Rjepin tudi sam baje pripisuje svojo visoko starost deloma zaslugi obeh velikih nemških enciklopedij, Meyerja in Brockhausa. V obeh povojnih izdajah je namreč Rjepin že med pokojnike. Rečeno je, da je Ilija Jefimovič Rjepin umrl že leta 1919. Slavni ruski slikar lahko pač reče z Markom Twainom, da so vse vesti o njegovi smrti deloma pretirane. 86 letnico rojstva je preživel Rjepin v dobrem razpoloženju in zelo ga je razveselila finska mladina, ki mu je prišla voščiti za god vse najboljšje. Castitljivi starček komaj čaka, da mu zdravniki dovolijo vstati, da bi mogel dovršiti svojo najnovejšo in najbrž zadnjo sliko »Hopak«, (velik prizor maloruskega narodnega plesa), katero slika že več let in za katero si je napravil 40 večjih in manjših skic.

Zločin madžarskega novinarja

V nedeljo ponoči je našel stražnik v sokolskem parku v Košicah na Slovaškem onesveščeno deklet, ki je bilo takoj prepeljano v bolnico, kjer se je šele v ponedeljek zjutraj zavedlo. Dekle je postalo žrtev dveh brezvestnih, ki sta že v rokah pravice. V nedeljo popoldne je šla 18 letna sirota N. N. na izprehod in utrujena je sedla pod drevo ob cesti. Kar se je ustavil pred njo avtomobil, v katerem je sedel eleganten gospod, ki je vprašal nič hudega slutečega dekleta, kaj dela ob cesti. Dekle je odgovorilo, da je utrujena in da počiva. Elegantni gospod jo je povabil v avtomobil, ker se je obotavljala, jo je potegnil k sebi in odpeljal proti Košicam.

Kmalu je zavil s ceste v gozd, kjer je nesrečno žrtev z revolverjem v roki prisilil, da se mu je udala. Nesrečnica se je morala udati tudi njegovemu šoferju. Nezvestnost sta potem prepeljala v Košice in jo vrgla v grmovje, kjer jo je

našel stražnik. Brezvestneža sta ji položila v torbico 30 Kč. Ko je nesrečno deklet v bolnici vse odkrito priznalo, so takoj obvestili policijo, ki je uvedla strogo preiskavo. Policija je kmalu našla zločinca v osebi 37 letnega šefa podružnice madžarskega lita »Pragai Magyar Hirlap« dr. Evgena Gelerta, katerega so v tork zvečer v gledališču aretirali in odvedli na policijsko ravnanje. Obenem je policija aretirala tudi 35 letnega šoferja Josefa Paasa. Pod težo dokazov sta priznala, da sta dekleta v gozdu posilila. Dr. Gelert je imel že pred leti umazano afero v Bratislavi, kjer je imel opraviti s tajno prostitucijo in zapeljevanjem mladih deklet.

Potvorjeni spomini Ane Pavlove

Treba je takoj omeniti, da gre za potvorjene spomine te najslavnejše ljudske pesalke. Izšli so v knjigi »Plesoče noge«, iz katere so ruski emigrantski listi svoj čas posneli nekaj odstavkov. Ana Pavlova je opisovala v knjigi dozdevno svojo siromašno mladost, prve korake v življenje, začetek svoje plesne kariere in nepričakovano slavo. Osebnih spominov so se zaključevali z razpravo o plesni umetnosti sploh in s hvalo klasičnega plesa, v katerem se tako odlikuje Ana Pavlova.

Na efekt preračunana knjiga je izšla najprej v Londonu in avtorske pravice si je takoj preskrbel draždanski založnik Karl Reisner. Obe tvrdki sta napravi dobro kupčijo. Naenkrat je pa nastopil odvetnik slavne pesalke z izjavo, da Ana Pavlova spominov ni pisala in da jih sploh ne namerava pisati. Najbrž je napisal namesto pesalke njene spomine kak ruski emigrant na podlagi pogovorov z njo. Večino si je mož izmislil in združil resnico z izmišljotinami v knjigo, katero je v Londonu dobro vnovčil. Zanimivo je, da pesalka za londonsko izjavo sploh ni vedela in da je odlomke v ruskih emigrantskih listih ignorirala, misleč, da so gola reklama iznajdljivih agentov, ki bi radi na račun njene slave kaj zaslužili. Šele ko so izšli njeni spomini tudi v Nemčiji, je naročila svojemu odvetniku, naj nastopi proti krivcu. Zadeva je prišla pred sodišče in draždanski založnik je ustavil prodajo knjige ter vložil tožbo proti angleški tvrdki, ki ga je speljala na led.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz Josefove grenčice«, če jo popijete vsak dan zjutraj na tešče, lagodno, mlo iztrebljen je črevesja. Zdravniki za srčne bolezni si prišijo do rezultata, da učinkuje »Franz Josefova« voda tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez vsake nepravilne »Franz Josefove« grenčice se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dobrovoljec.
— Kaj moraš čepeti v krčmi od jutra do večera?
— Kaj se pravi moraš? Saj sedim prostovoljno.

Popolnoma novo!

Danes ob 4., pol. 8., ¼ 10.

premijera

ZVOČNEGA FILMA

v naravnih barvah

S križem in mečem

Veliki zgodovinski film o hrabrih Vikingih, ki so odkrili Ameriko še pred Kolumbom. — Ljubzen vikingške deklice in angleškega lorda!

Krasni, nepozabni prizori in igralci! Izvrstna glasba v motivih Wagnerjevih oper.

Telefon 2124

Elitni kino Matica

Srečke

državne razredne loterije

za III. razred so dospele.

Opozarjamo vse posestnike pri nas kupljenih srečk, da je rok za obnovo srečk določen do 5. avgusta, in jih prosimo, da srečke pravočasno obnovijo.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Čolni

na Ljubljani se izposojujejo za transformatorjem v Trnovskem pristanu. 2249

Zastopnike(ce)

za vse večje kraje sprejme Narodna štedionica i založni zavod d. d. Filijala Beograd. Kralja Milana ul. 13/1. Sigurne mesečne zaslugek najmanjše Din 4500.— Želi se kapitala Din 1200.— 68/T

RAVNALCA

k 12 voltni Boš-dinamo, rabljen, v dobrem stanju, potem vetrobran, dobro ponikljan, dolžina 1—1,20 m, kupim. — Ponudbe na naslov: M. Rozman, Mojstrana. 2258

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurečkova 57
priporočam najboljšo
tamburo, tice, škole,
partiture i ostale potrebitne za
sva glazbala. —
Odlikovan na
pariskoj izložbi
čestit tranko

UČENCA

starega okrog 16 let, ki ima veselje do trgovine ter po možnosti par razredov meščanske ali srednje šole, sprejemem v trgovino mešanega blaga. — Poučbo na naslov: Stanko Lenarčič, Nova vas pri Rakeku. 2259

POSESTVO

s hišo, okoli 8 jehov veliko, kupim ali vzamem v najem blizu Maribora. — Gra v n a r, Stara vas — Videm-Krško. 2257

MODROCE

la afrika močno blago Din 240.—
Spodnje modroce, mreže, postelne odeje najcenejše kupite pri

RUDOLF SEVER

Marilja trg 2
Zahtevajte vzorce! 29/T

Vsa pleskarska in soboslikarska dela izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

J. HLEBŠ

družba z o. z.
pleskarstvo in soboslikarstvo
Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

Pozor lovci!

Za lovsko sezono nudi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana: Nove vrste lovske patrone znamke »R« basane z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom in v zaogi bodo »Geco« patrni z nemškim »Rothweilskim« smodnikom.

LIPSKI JESENSKI VELESEJEM 1930

začetek 31. avgusta

Splošni vzorčni velesejem, tehnični in stavbni velesejem, od 31. avgusta do 5. septembra — tekstilni velesejem od 31. avgusta do 3. septembra — velesejem sportnih predmetov od 31. avgusta do 4. septembra.

Obiščite obenem tudi mednarodno krznarsko razstavo

„IPA“

Pojasnila dobite pri zastopstvu

STEGU

Ljubljana, Gledališka ulica
št. 8, II. nadstr. — Tel. 2925

Antiseptično prepariran

Čuvajte svoje največje blago —
ZDRAVJE
dokazano nedosegljivo!